

Podstawowe dane recenzenta

prof. dr hab. Grażyna Bożek – Wota
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. K. Lipińskiego we Wrocławiu
Wydział Instrumentalny
Katedra Kameralistyki

Wrocław, dnia 27 października 2018 roku

Recenzja

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku Wydział Instrumentalny – pismo z dnia 10.09.2018 roku z posiedzenia Rady Wydziału Instrumentalnego; zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j.Dz. U. nr 65, poz.595 ze zmianami w Dz. U. z 2005 roku nr 164, poz.1365).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku z dnia 10.09.2018 roku w sprawie:

- wszczęcia na wniosek Pani mgr Ewy Sarwińskiej – Kowalczyk przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka
- wyznaczenia promotora w Osobie Pani prof.dr hab.Anny Prabuckiej – Firlej z dnia 25.09.2017 roku
- wyznaczenia recenzentów – Uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku, z dnia 10.09.2018

Do nadesłanego mi przez Panią Dziekan Wydziału Instrumentalnego prof. dr hab. Elżbietę Rosińską, Przewodniczącą Rady Wydziału pisma sygnowanego datą 21.09.2018 roku, informującego o powołaniu mej osoby na funkcję recenzenta pracy doktorskiej mgr Ewy Sarwińskiej – Kowalczyk n.t. „Aspekty pracy zespołowej w kwartecie fortepianowym na przykładzie Kwartetu g-moll KV 478 Wolfganga Amadeusza Mozarta, Kwartetu g-moll op.25 nr 1 Johannes Brahmsa i Kwartetu nr 1 Bohuslava Martinu”, została dołączona następująca dokumentacja:

- protokół Komisji Skrutacyjnej z głosowania Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku w dniu 10.09.2018 roku w sprawie wyboru recenzenta dr hab. Hanny Holeksy w przewodzie doktorskim mgr Ewy Sarwińskiej – Kowalczyk
- protokół Komisji Skrutacyjnej z głosowania Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku w dniu 10.09.2018 roku o wyznaczeniu mnie jako recenzenta pracy doktorskiej mgr Ewy Sarwińskiej – Kowalczyk
- Uchwała Rady Wydziału Instrumentalnego nr 13(2017-2018) w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgr Ewy Sarwińskiej – Kowalczyk i wyboru promotora Pani prof. dr hab. Anny Prabuckiej – Firlej w dniu 25.09.2017 roku

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady wynosiła 21 osób, na posiedzeniu było obecnych 18 uprawnionych członków Rady. W tajnym głosowaniu oddano 18 głosów ważnych, w tym 16 na tak, 2 głosy wstrzymujące, 0 głosów przeciwnych. Quorum w chwili podejmowania Uchwały zostało zachowane. W przypadku głosowania na recenzentów, w dniu 10.09.2018 roku, obie kandydatury nie miały głosów wstrzymujących i przeciwnych przy obecności 16 członków Rady uprawnionych i oddaniu 16 głosów ważnych. Quorum głosujących w chwili podejmowania Uchwały zostało

zachowane.

- lista obecności członków Rady Wydziału na posiedzeniu w dniu 25.09.2017 roku i w dniu 10.09.2018 roku
- lista pracowników zaliczanych do minimum kadrowego w dziedzinie: sztuki muzyczne, dyscyplinie: Instrumentalistyka z dnia 30.06.2018 roku

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr Ewa Sarwińska – Kowalczyk urodziła się 24.04.1988 roku w Nowym Dworze Gdańskim. Ukończyła studia muzyczne w Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku, specjalność fortepian, w klasie prof. dr hab. Waldemara Wojtala oraz kameralistykę w klasie prof. dr hab. Anny Prabuńskiej – Firlej.

Swój warsztat pianistyczny doskonaliła pod okiem wybitnych artystów-pianistów i pedagogów podczas uczestnictwa w wielu mistrzowskich kursach i warsztatach pianistycznych w kraju i za granicą. A byli to:

Aleksiej Orłowiecki(Rosja)
Elżbieta Tarnawska (Polska)
Anastas Sławczew(Bułgaria)
Niklas Schmidt(Niemcy)
Breno Ambrosim(Hiszpania)
Moscow Trio(Rosja)
Michael Vaiman(Kolonia)
Jerzy Marchwiński(Polska)

Już podczas studiów Pani mgr Ewa Sarwińska – Kowalczyk rozpoczęła działalność dydaktyczną w Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku. Prowadziła zespoły kameralne oraz jako pianista – kameralista, współpracowała z pedagogami różnych specjalności.

W 2015 roku dostąpiła zaszczytu – znalazła się wśród wykładowców polsko-fińskich warsztatów kameralnych p.t.”PROJEKT FINLANDIA”, organizowanych w Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku. Także będąc na studiach, wyszła z inicjatywą powołania do życia kwartetu fortepianowego o nazwie AKME PIANO QUARTET, który istnieje i koncertuje do dziś. Młodzi instrumentalisci pracowali wówczas pod okiem prof. dr hab. Anny Prabuńskiej – Firlej i dr hab. Roberta Kwiatkowskiego.

Doktorantka jest laureatką wielu konkursów, tak pianistycznych jak kameralnych o randzie ogólnopolskiej i międzynarodowej. Jako pianistka AKME PIANO QUARTET może pochwalić się wieloma nagrodami zdobytymi na prestiżowych konkursach w kraju i za granicą. I tak;

- I nagroda –złoty medal Międzynarodowy Konkurs Kameralny Płowdiw (Bułgaria)
- I nagroda – Międzynarodowy Konkurs Kameralny im. M.K. Ogińskiego Smorgoniach(Białoruś)
- III nagroda – Międzynarodowy Konkurs Kameralny im. J.Brahmsa w Gdańsku
- IV nagroda – oraz nagrody specjalne, w tym publiczności – Międzynarodowy Konkurs Kameralny im. S. Taniejewa w Kałudze (Rosja)

Koncertowała w wielu krajach Europy: Szwecja, Estonia, Austria, Litwa, Białoruś, Bułgaria.

W latach 2006-2012 jako kameralistka brała czynny udział w Festiwalu Muzyki Kameralnej organizowanym przez Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku.

Za swoje działania artystyczne była nagradzana licznymi stypendiami kulturalnymi m.in. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Chociaż nie jest przedmiotem oceny w przewodzie doktorskim działalność artystyczna Kandydatki, warto nadmienić, że mgr Ewa Sarwińska – Kowalczyk prowadzi bogate życie koncertowe zarówno jako kameralistka jak i solistka, co nie jest częstym zjawiskiem, zwłaszcza, kiedy centrum działań, to płaszczyzna kameralistyki. Zatem zasadne będzie stwierdzić, że aktywność zawodowa Kandydatki stanowi istotny wkład w polską kulturę muzyczną.

Od czasów studiów po dziś dzień, Doktorantka związana jest z Akademią Muzyczną im. St. Moniuszki w Gdańsku.

Ocena pracy doktorskiej

Przedstawionym do oceny dziełem artystycznym są dwie płyty CD pod tytułem „Aspekty pracy zespołowej w kwartecie fortepianowym na przykładzie Kwartetu g-moll KV 478 W. A. Mozarta, Kwartetu g-moll op.25 nr 1 J. Brahmsa i Kwartetu nr 1 B. Martinu”.

Dzieło wraz z opisem stanowi logiczną uzupełniającą się wzajemnie całość.

Płyty CD zawierają nagrania następujących utworów kameralnych:

CD1

- W. A. Mozart – Kwartet fortepianowy g-moll KV 478

- B. Martinu – Kwartet fortepianowy nr 1

CD2

- J. Brahms – Kwartet fortepianowy g-moll op.25 nr 1

W realizacji dzieła oprócz Kandydatki wzięli udział:

Paula Preuss – skrzypce

Karol Sienkiewicz – altówka

Maria Sienkiewicz – wiolonczela

Ewa Sarwińska-Kowalczyk – fortepian

Nagrania zostały dokonane przez Autorkę w 2017 roku w Sali Koncertowej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. im. F. Nowowiejskiego w Gdańsku.

Nad realizacją, edycją i masteringiem czuwał Marcin Kowalczyk, zaś okładkę projektowała sama Kandydatka, Ewa Sarwińska – Kowalczyk.

Dobór kompozycji i ich wykonanie ściśle koresponduje z tematem pracy doktorskiej. Pomysł w kontekście poszukiwania kontrastów, różnic, rozwiązań, wniosków i refleksji, zestawienie obok siebie trzech dzieł, jakże odmiennych stylem, charakterem kompozycji, to eksperyment, na który odważy się muzyk o szerokich horyzontach i dużych możliwościach.

Nagrania otwiera Kwartet fortepianowy g-moll KV 478 W.A.Mozarta,(napisany w najbardziej charakterystycznej Mozartowskiej tonacji), jest dziełem dramatycznym, ale w odróżnieniu od dwóch Symfonii g-moll (KV 183 i 550), nie zawiera akcentów fatalistycznych.

Zarówno Doktorantka jak i współpartnerzy grają tak, jak chciałoby się, by grał niejeden zespół.

Wszystkie motywy podane niezwykle czytelnie, pieczołowicie ukształtowane dialogi, zrównoważone nawet w maleńkich pauzach, w oddechach i między frazami. Zdumiewają dobre proporcje między instrumentami. Kandydatka operuje ładnym, nasyconym dźwiękiem, niemniej, mnie osobiście nieco brakowało w tym wykonaniu lżejszej, perlister, wypieszczonej barwy, większych różnicowań dynamicznych, pewnego wyczulowania, które niestety, ostatnio rzadko jest stosowane w muzyce Mozarta, by nie powiedzieć, że w ogóle w dobie estetyki wykonawczej, brzmienie coraz częściej naznaczone jest piętnem permanentnego forte.

W części drugiej, Artystka ani przez chwilę nie popada w słodką delikatność czy nadęte filozofowanie, także nie doszukuje się szalonych dramatów. Całość dopełnia część trzecia – finałowe Rondo, w którym Doktorantka urzeka logiczną narracją muzyczną. Do dyskursu, na zasadzie pełnoprawności włączają się instrumenty smyczkowe. Muzycy nie epatowali zabójczymi tempami, ucieszyli natomiast mnie – słuchacza, muzyczną rozmową, w której każde zdanie miało swoje znaczenie.

Jeśli zamysłem pianistki było obcięcie nadmiaru, i zrównoważenie ekspresji, to to wykonanie zdaje się być obiektywnym, dozowanym intelektualnie.

Kolejnym utworem na CD1 był Kwartet fortepianowy nr 1 B. Martinu. Dzieło to odznacza się złożoną polifonią i koncertującymi partiami instrumentalnymi.

Kandydatka zachwyca nie tyle biegłością, co nadawaniem każdemu zawijasowi melodycznemu, retorycznie klarownego kształtu. Maleńkimi zawahaniem narracji, podkreśla licznie pojawiające się niespodzianki harmoniczne. Pięknie ukazuje warstwę harmoniczną i zmiany faktury. W całym utworze słychać echa Strawińskiego. Artystka z dużą swobodą wykonuje kaskady figuracji, niezwykle dekoracyjnych, choć nie zawsze może treściwych. Nierzadko pojawiający się i stereotypowo przetwarzany materiał ludowy, dopełnia całości obrazu.

Kwartet fortepianowy Bohuslava Martina, to żywe arcydzieło, pełne zmian o jasnej koncepcji; jest świetną okazją do błyskotliwego opisu wszystkich grających. Choć nie sięga ekstremów wirtuozerii, wcale nie jest prostsze od innych, pod względem rytmu czy tempa, bowiem wszechobecna w utworze pikanteria rytmiczna nałożonych fantazyjnych kształtów, przebiegających przez różne rejestry figur, powstaje przez odniesienie do równomierności – stale obecnej, choć czasem ukrytej, kiedy podstawowy puls zatracą swoją odrębność.

Na drugiej płycie CD2 odnajdujemy Kwartet fortepianowy op.25 nr 1 Johanna Brahmsa. Muzyka romantyczna znajduje w Doktorantce, nie mniej niż w poprzednich utworach, bardzo interesującego interpretatora.

Słuchając różnych wykonań utworów Brahmsa, często zadają sobie pytanie – jak może Brahms brzmieć współcześnie, i co Jego muzyka mówi nam dziś? Czy mają sens próby rekonstrukcji „oryginalnego” Brahmsa?

Kwartet g-moll op.25 nr 1 Brahmsa w wykonaniu zespołu AKME PIANO QUARTET jest pełen polotu, ożywienia i elegancji. Nie ma w sobie nic z metronomicznej sztywności, nie epatuje kapryśną, przesadną ekspresją. Retoryczna, barokowa „mowa” dźwięków współlistnieje tu z romantyczną śpiewnością, zaś ekstaza i kontemplacja stopione zostają w idealną całość.

Brahms w wykonaniu Kandydatki i partnerujących muzyków jest romantyczny, ale jednocześnie ujęty w wyważone klasyczne ramy. Duży ładunek emocjonalny, który emanuje w wykonawstwie grających, nie zaburza opanowania i perfekcyjności w każdym szczególe utworu. Muzycy logicznie i konsekwentnie z właściwym sobie żarem i emocją, rozwijają ciąg muzycznych zdarzeń, interpretując dzieło z niemal symfonicznym rozmachem. Sąsiadujące ze sobą epizody taneczne i polifoniczne, nokturnowy charakter Intermezza, wreszcie bardzo przekonująco wyinterpretowana stylizacja muzyki węgiersko-cygańskiej w finałowym Presto, Rondo Alla Zingrese, pozwala potwierdzić wielki kunszt wykonawczy Artystki, która razem z pozostałymi muzykami stworzyła niebanalną kreację. Grę Kwartetu AKME PIANO QUARTET charakteryzuje duża ekspresja wypowiedzi oraz dobieranie różnorodnych odcieni brzmień. Interpretacja nasycona znaczną emocjonalnością, precyzją, żywiołowością może pretendować do wirtuozowskich prezentacji. Na słowa uznania zasługuje bez wątpienia fantastyczne zgranie i wzajemne zrozumienie, które dało się odczuć zarówno w kształtowaniu brzmienia jak i w precyzyjnym łączeniu partii w całość. W tym przypadku, spotkali się młodzi Artyści bardzo dużego formatu.

Uzupełnieniem dzieła artystycznego jest jego opis, stanowiący wypełnienie tematu dzieła, jego muzycznej interpretacji, refleksji, rozważań i wysnutych wniosków.

Część opisowa składa się z trzech rozdziałów poprzedzonych wprowadzeniem – wstępem, podrozdziałów, wniosków końcowych – zakończeniem, w języku polskim i angielskim, spisem przykładów nutowych, bibliografii i nagrania dzieła artystycznego.

Pierwszy rozdział to rys historyczny muzyki kameralnej z fortepianem. Kandydatka opisuje ewolucję kwartetu fortepianowego wnikając w formę muzyczną i analizując obsadę wykonawczą.

Rozdział drugi poświęcony jest relacjom fakturalnym w kwartetach fortepianowych z innych epok. Doktorantka opisuje ponadto problemy wykonawcze w odniesieniu do opisanych relacji. Na podstawie konkretnych przykładów nutowych, przedstawia autorskie rozwiązania powstałych ewentualnych trudności.

W rozdziale trzecim porusza szereg aspektów pracy w kwartecie fortepianowym, posługując się różnorodnymi stylistycznie przykładami dzieł kameralnych. Poddała analizie problematykę spójności brzmienia w formacji kameralnej, opisując wnikliwie sposoby uzyskania konkretnych efektów. Zajęła się też kwestiami związanymi z doborem artykulacji w kwartecie i opisała ich ewentualne rozwiązania. Dość obszernie porusza metody pracy nad kształtowaniem dynamiki oraz agogiki w formacji kameralnej, jakim jest kwartet fortepianowy.

Pracę zamyka podsumowanie z wnioskami końcowymi oraz bibliografia.

Całość pracy opisowej prezentuje się bardzo dobrze. Autorka operuje bogatym, zrozumiałym językiem.

Podoba mi się przyjęta przez Doktorantkę formuła, charakteryzująca się przejrzystością układu formalnego. Dowodzi to dużej świadomości artystycznej i naukowej Doktorantki.

Jej niezwykle subiektywne uwagi, pewnie uzasadnione autorskie refleksje, sugestie, pozwoliły bardziej poznać osobisty stosunek z punktu widzenia psychologii muzyki.

Konkluzja

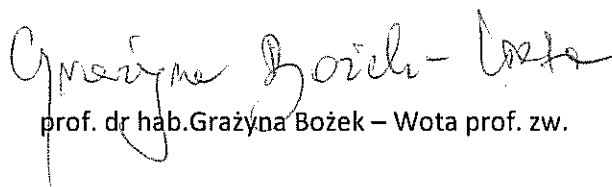
Pracę doktorską Pani mgr Ewy Sarwińskiej – Kowalczyk oceniam pozytywnie. Dzięki bardzo dobrze ocenionej przeze mnie sztuce wykonawczej Doktorantki i odpowiednim narzędziom badawczym, w wyczerpujący sposób rozwiązuje przedstawioną problematykę.

Praca jest niebanalna, ma walory historyczno - poznawcze. Jest wartościowym przedsięwzięciem historyczno – naukowym, przyczyniając się tym samym do rozwoju zarówno dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez Zainteresowaną, jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że Kandydatka wykazała się wiedzą praktyczną i teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia pracy artystycznej.

W ten sposób Autorka rozwiązała założone zagadnienia artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Stawiam wniosek o przyjęcie pracy doktorskiej Pani mgr Ewy Sarwińskiej – Kowalczyk.

prof. dr hab. Grażyna Bożek – Wota prof. zw.